

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 9/2 2020 s. 572-588, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

TÜRKÇE ARAPÇA İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA ANLAM AKTARMASI YOLUYLA OLUŞMUŞ BİTKİ ADLARI

Ali Kemal ŞAŞ*

Geliş Tarihi: Kasım, 2019

Kabul Tarihi: Mart, 2020

Öz

Bitki adları, sergiledikleri anlamsal çeşitlilik sebebiyle birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Bu sebeple bitki adları üzerine de pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların önemli bir kısmı söz konusu adların yapısı ve kökeniyle ilgilidir. Oysa tarih boyunca başta tıp ve eczacılık olmak üzere çok farklı alanda kullanılan bitkilerin pek çok dilde aynı şekilde adlandırıldığı bilinmektedir. Tesadüf olamayacak kadar çok bitki adında görülen bu benzerlikler büyük oranda tercüme vasıtasıyla ortaya çıkmıştır. Türk diliyle yazılmış tarihî tıp ve eczacılık eserlerinin önemli bir kısmının Arapçadan tercüme edildiği göz önüne alındığında Arapça ve Türkçe bitki adlarının, anlam yönünden benzerlikler göstermesi doğaldır.

Bu çalışmada Türkçe ve Arapçada anlam yönünden paralellik gösteren, yani anlam aktarması yoluyla oluşmuş bitki adları tespit edilmiş ve oluşum şekillerine göre üç başlık altında sıralanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe-Arapça ilişkileri, söz yapımı, anlam aktarması, bitki adları.

IN THE CONTEXT OF TURKISH ARABIC RELATIONS PLANT NAMES FORMED BY MEANS OF MEANING TRANSITION

Abstract

Plant names, due to semantic diversity they include, attracted attentions many researchers. For this reason, many scientific studies were done about plant names. An important part of these studies are about the structures and origins of the words mentioned. However, it is known that plants used in many areas especially in medicine and pharmacy were named likewise in many languages. These similarities seen in so many plant names that cannot be coincidental came up mostly through interpretations. Considering that a significant part of historical medicine and pharmacy works written in Turkish language is interpreted from Arabic, it is natural that the plant names in Arabic and Turkish show similarities in terms of meaning.

In this study, the names of plants which are parallel in meaning in terms of meaning in Turkish and Arabic, that is, formed by means of meaning transfer have been identified and are listed under three titles according to their formation.

Keywords: Turkish-Arabic relations, word formation, meaning transfer, plant names.

* Dr. Öğr. Üyesi; Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, kemalsas@ahievran.edu.tr.

1. Giriş

Her dil, var olduğu andan itibaren değişime ve gelişime açıktır. Başlangıçta sadece günlük gereksinimleri karşılayan diller, zaman içerisinde gelişip insanoğlunun her türlü iletişim ihtiyacını karşılayan karmaşık dizgelere dönüşmüştür. Bilim, teknik, sanat ve felsefe gibi alanlardaki ilerlemeler dilleri de etkileyerek yeni terim, kavram ve ifade tarzlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Oluşturulan her yeni ürün, ortaya çıkan her yeni hareket, durum, düşünce dillerin zenginleşmesine ve ifade olanaklarının genişlemesine zemin hazırlamıştır. Bu gelişim, her dilde aynı yönde ve aynı miktarda olmamıştır. Dillerin yapısal özelliklerinin yanında o dilleri konuşan toplulukların hayata bakışları, geçim kaynakları, dinleri, komşularıyla olan münasebetleri, buldukları coğrafi alanlar gibi pek çok unsur, dillerin kelime hazinelerini ve ifade olanaklarını etkilemiştir. Yeni sözcük ihtiyacının artmasıyla dillerin kelime ve kavram oluşturma imkânlarının da gelişmeye başladığı görülmüş, pek çok yeni kelime oluşturma yönteminin kullanılmaya başlandığı tespit edilmiştir.

Söz yapımı, kelimelerin kök veya gövdelerinden yeni kelimeler elde etme işi olarak tanımlanabilir. Her dilin veya dil ailesinin kendine has sözcük oluşturma yöntemleri bulunsa da her dilde sınırlı sayıdaki kök veya gövdeler kullanılarak sınırsız sayıda sözcük elde edilebilir (Akalın, 2015, s. 832).

Bütün dillerde, söz varlığını zenginleştirmek ve yeni sözcükler ortaya koymak için kullanılan çeşitli yöntemler vardır. Bunlar genel olarak üç başlık altında toplanabilir:

1. Türetme, birleştirme veya ödünçleme yoluyla yeni kelimeler oluşturma,
2. Sınıf değiştirme yoluyla yeni kelimeler oluşturma,
3. Anlam değişikliği yoluyla yeni kelimeler oluşturma (Eker, 2017 s. 319).

Yapı itibarıyla eklemeli bir dil olan Türkçedeki en yaygın sözcük türetme yöntemi eklemedir. Ancak son zamanlarda özellikle Batılı dillerin etkisiyle pek çok söz yapım yönteminin kullanıldığı gözlemlenmektedir. Kaynaklarda farklı sayılar verilse de Türkçenin yirmi civarında söz yapma ve sözcük hazinesini genişletme yolunun olduğu söylenebilir (Akalın, 2015, s. 833; Alibekiroğlu, 2017, s. 44-45; Boz, 2016, s. 1696; Demirci, 2017, s. 159-170; Dizdaroğlu, 1962, s. 7-24; Eker, 2017, s. 318-327; Günay, 2007, s. 49; İlhan, 2005, s. 157; Mansuroğlu, 1960, s. 5-24; Sarı, 2015, s. 40-83; Tekin, 1972, s. 143-150).

Bu kelime yapma yollarından kopyalama (copying), melezleme (loanblend) ve anlam aktarması (calque) diğerlerinden farklı olarak bir söz, yapı veya anlamın kaynak dilden hedef dile geçiş sürecini belirtir (Haugen, 1950, s. 210). Johanson kaynak dilden hedef dile geçmiş söz ve yapıları genel kopyalar, seçilmiş kopyalar ve karışık kopyalar olmak üzere üç ana başlık altında toplar (2018, s. 31-37).

Diller arasında kelime düzeyindeki etkileşim genellikle kopyalama, melezleme ve anlam aktarması şeklinde meydana gelmektedir. Alıntılama ve ödünçleme gibi terimlerle de karşılanan kopyalama bir dilin yeni kelime ihtiyacını karşılamak üzere başka dillerden sözcük almasıdır (Demir, 2016, s. 201). Yabancı sözcüklerin yerleşmesi olarak da ifade edilebilecek olan melezleşme, kopyalanan sözcüğün hedef dilin sesletim kaidelerine uydurulmasıdır. Anlam aktarması ise yabancı söz ve şekillerden hareketle oluşturulan ancak ait oldukları dilin öz unsurlarıyla ortaya konmuş yeni söz ve yapılarıdır.

1.1. Anlam aktarması kavramı

Bir dilin diğer dillerden etkilenmeden varlığını sürdürmesi imkânsızdır. Diller arasındaki ilişkiler neticesinde bir dilden diğerine geçen unsurların başında sözcükler gelmektedir. Bir arada yaşama; ticari, siyasi ve kültürel ilişkiler kurmanın yanı sıra din değiştirme ve savaşlar gibi farklı etkenler diller arasında söz alışverişlerine kapı aralamaktadır. Diller arasında geçişkenlik gösteren unsurların başında sözcükler gelmekle birlikte, ilişkilerin sıklaşmasıyla bazı ses, yapı, söz dizimi ve anlam öğelerinin de diller arasında kopyalandığı bilinmektedir (Aksan, 2015, s. 135; Bloomfield, 1935, s. 456).

İngilizcede *calque*, *loan translation* ve *semantic loan* gibi ifadelerle karşılanan anlam aktarması terimi için, Türkçede muhteva iktibas (Önen, 1955, s. 13-38), çeviri sözcük (Aksan, 2007, s. 33-35), öyküntü (Vardar vd., 1998, s. 163), anlam etkilenmesi (Topaloğlu, 1989, s. 26), anlam aktarması (Alkaya, 2007, s. 43; Buran, 2006, s. 4-5; Karaağaç, 2013, s. 119), ödünçlemeli çeviri (İmer vd., 2013, s. 209) gibi terimler kullanılmıştır. Söz, söz öbeği ve cümle düzeyinde gerçekleşebilen anlam aktarması genel olarak yabancı söz veya yapılar bakılarak şekil verilen ancak ait oldukları dilin kendi öğelerinden elde edilen sözcük ve şekillerdir. Yani anlam aktarması bir dile ait söz ve ifadelerin sadece anlamsal olarak bir başka dile aktarılmasıdır (Karaağaç, 2013, s. 119).

Türkçede anlam aktarması yoluyla oluşturulan söz, söz öbeği ve cümleler üzerine ilk önemli çalışmayı Doğan Aksan yapmıştır. Anlam aktarması için “çeviri sözcük” terimini kullanan Aksan, bu tür sözcükleri üç ana başlık altında toplamıştır:

1. Tam çevirme kelimeler: Genellikle birden çok sözcükten oluşan sözlerin kaynak dilden hedef dile bire bir çevrilmesidir. Ör. İng. *honey moon*, T. *balayı*.

2. Yarı çevirme kelimeler: Genellikle iki sözcükten oluşan birleşik sözcüklerin kaynak dilden hedef dile aktarılırken bir sözcüğünün çevrilmesi diğerinin ise olduğu gibi kopyalanmasıyla oluşturulan sözcüklerdir. Ör. İng. *to break the record*, T. *rekor kırmak*.

3. Serbest çevirme kelimeler: Kaynak dildeki sözcüklerin hedef dile, söz konusu sözcükleri tam olarak karşılayan sözcükle değil de aşağı yukarı karşılayan sözcüklerle çevrilmesi sonucu meydana gelen sözcüklerdir. Ör. İng. *cold wave*, T. *soğuk dalgası* (2004, s. 17-28).

Anlam aktarması için “öyküntü” terimini tercih eden Kamile İmer ise bu şekilde oluşmuş sözcükleri şöyle sınıflandırmıştır:

1. Her iki sözcüğü Türkçe olan çeviri öğeler: İng. *satellite broadcast*, T. *uydu yayını*.

2. Tek sözcüğü Türkçe / yabancı kökenli olan çeviri öğeler: İng. *economic development*, T. *ekonomik kalkınma*.

3. Her iki sözcüğü de yabancı kökenli olan çeviri öğeler: İng. *market economy*, T. *piyasa ekonomisi* (2001, s. 153-154).

Alıntılardaki yerleşmenin en son kademesi olarak kabul edilen anlam aktarmaları (Atkinson vd., 1989, s. 145), günümüzde iletişim sahasındaki gelişmelere bağlı olarak büyük bir hızla artmaktadır. Ancak bu tür sözcüklerin çok eskiden beri var olageldiği bilinmektedir. Farklı dilleri konuşan toplulukların bir arada yaşaması, farklı coğrafyalarda bulunan toplulukların ise

siyasi, ticari, kültürel ilişkiler geliştirmesi ve tercüme faaliyetlerinin ortaya çıkması anlam aktarması yoluyla yeni sözlerin oluşmasına zemin hazırlamıştır.

1.2. Tercüme Bağlamında Türkçe – Arapça İlişkileri ve Bitki Adları

Birden çok dil arasında sözlük, dilbilgisi ve cümle düzleminde meydana gelen etkileşimler dil ilişkileri olarak adlandırılır (Karaağaç, 2015, s. 14). Tarih boyunca oldukça geniş bir coğrafyada yaşayan Türkler, farklı dillere sahip pek çok toplulukla ilişki kurmuştur. Bu ilişkiler neticesinde Türkçe, farklı düzeylerde ve düzlemlerde de olsa, pek çok dili etkilenmiş ve pek çok dilden etkilenmiştir. Bu etkileşimde din dili olması sebebiyle Arapçanın çok önemli bir yeri vardır.

İslamiyet'in gelişinden oldukça önce başlayan Türkçe – Arapça ilişkileri Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra artan bir hızla devam etmiştir. Arapça konuşan nüfusun yoğun olarak yaşadığı İslam Devletinin fetihler neticesinde Türklerle komşu olması ve İslamiyet'i benimseyen Türk unsurların dinini anlayabilmek için Arapça öğrenmeye çalışması Türkçe - Arapça ilişkilerini yoğunlaştırmıştır. Diğer taraftan Türk kökenli askerlerin İslam ordusu içerisinde istihdam edilmesi ve bu askerler için Arap coğrafyasında şehirler kurulması da dil ilişkilerini ivmelendiren bir diğer unsur olmuştur.

Türkler, İslam fetihlerine katılıp büyük başarılar elde ettikten sonra halife ordularında önemli makamlara gelmişlerdir. Karahanlılar, Gazneliler, Tolunoğulları, Büyük Selçuklular, Anadolu Selçuklular ve Memlûklülerden Osmanlılara gelinceye kadarki Türk devletlerinde Araplarla Türklerin bir arada yaşamaları neticesinde Türkçe, Arapçayı etkilemiş ve bu dile pek çok sözcüğünü vermiştir (Kaymaz, 2011, s. 70). Aynı şekilde bu dönem içerisinde Arapça da Türkçeyi sözlük ve dilbilgisi düzleminde yoğun bir şekilde etkilemiş ve ona pek çok unsur katmıştır.

Dil ilişkilerinde komşuluk münasebetleri ve bir arada yaşamak kadar tercüme faaliyetlerinin de etkili olduğu söylenebilir. Karahanlıların 10. yüzyılda İslamiyet'i kabul etmesiyle geniş Türk toplulukları Müslümanlaşmaya başlamıştır. Bu geniş halk kitlesinin dinini öğrenebilmesi için Türkçe Kuran tercüme yapılmış, böylece Arapça – Türkçe tercüme faaliyetleri başlamıştır. (İnan, 1998, s. 161; Köprülü, 1989, s. 163). Togan, ilk Türkçe Kuran tercümesinin, 961 – 976 yılları arasında tahtta bulunan Samanoğulları hükümdarı Mansur bin Nuh zamanında yapılmış olabileceği kanaatinde (1960, s. 35).

Türkçe – Arapça ilişkileri Arapça dinî terimlerin Türkçeye kopyalanmasıyla artmaya başlamış, bilimsel ve kültürel alandaki etkileşimlerle de yoğunluk kazanmıştır. Anadolu Beylikleri Dönemine kadar hüküm sürmüş olan Müslüman Türk devletlerinde Arapça, din ve bilim dili olarak kullanılmış; başta tıp olmak üzere edebiyat, matematik ve astronomi alanında pek çok eser Arap diliyle telif edilmiştir. Ancak aynı dönemde Türkçe, yazı dili olarak pek az rağbet görmüş, Türk diliyle sınırlı sayıda dinî, edebî ve bilimsel eser vücuda getirilmiş ve sadece belirli eserler Türkçeye tercüme edilmiştir.

1243'teki Köseadağ Savaşı'yla Anadolu'da Beylikler Döneminin başlaması Türk dili açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Öyle ki bu dönemde doğrudan doğruya Türk diline dayalı yerli ve millî bir yazı diline geçildiği görülmüştür (Korkmaz, 2005, s. 420). Beyler, hâkim oldukları bölgelerde Türkçe telif ve tercüme eserler yazılmasını teşvik ederek önemli kültür merkezleri oluşmasını sağlamışlardır. Başlangıçta din, tasavvuf ve edebiyat gibi alanlarda

yoğunlaşan eserler zamanla tıp, astronomi ve matematik gibi alanlarda da görülmeye başlamıştır.

Türk beylerinin önemli bir bölümünün ve geniş halk kitlelerinin Arapça ve Farsça bilmemesi, Beylikler Döneminde pek çok eserin Türkçeye tercüme edilmesine zemin hazırlamıştır. Öyle ki 15. yüzyılın sonuna kadar, on üçü tıp ve eczacılıkla ilgili olan kırk civarında bilimsel eserin Türkçeye tercüme edildiği belirlenmiştir (Şeşen, 1993, s. 12).

Türkçe tıp terminolojisinin oluşmasında tercümelemlerin çok önemli bir yeri vardır. Eski Anadolu Türkçesi Döneminde *Tuhfe-i Mübarizi*, *Müntehâb-ı Şifâ*, *Müfredât-ı İbnü'l Baytar*, *Kâmilü's-Sinâati't-Tıbbiyye*, *Takvîmü'l Ebdân*, *Tıbb-ı Nebevî* ve *Kânunçe fit'tib* gibi eserlerin Arapçadan Türkçeye tercüme edilmesi Türkçe tıp literatürünün oluşmasına zemin hazırlamıştır. Sonraki dönemlerde de Arapçadan Türkçeye aktarılan tıp ve botanik eserleri vasıtasıyla başta Arapça olmak üzere Farsça, Yunanca, İbranice, Süryanice ve Latince gibi pek çok dilden yeni terim ve kavramlar Türkçeye girmeye başlamıştır. Bu terimlerin içerisinde Arapça bitki adları büyük bir yer tutmaktadır. Geleneksel tıpta tedavi amacıyla kullanılan macun, fitil, şerbet, zank, hap, merhem, bitki çayı ve buhur gibi maddelerin bitkilerden elde ediliyor olması Türkçede karşılığı bulunmayan pek çok bitki adının ya doğrudan ya da anlam aktarması yoluyla Türkçeye kopyalanmasına sebep olmuştur.

1.3. Türkçe Bitki Adlandırmalarında Anlam Aktarmasının Rolü

Nesneler adlandırılırken sadece fiziki özellikleri değil işlev, amaç ve gereklilikleri de göz önünde bulundurulur (Chomsky, 1965, s. 29). Bitki adlandırmalarında bitkinin biçimi, kullanım alanı, yetiştiği yer, rengi, kokusu gibi pek çok özelliğin dikkate alındığı görülmektedir (Duran, 1998, s. 24-29; Tuzlacı, 2011, s. 1, Uçar, 2013, s. 7). Diğer taraftan bitkilerin adlandırılmasında pek çok dilde paralellikler görülmektedir. Bu paralelliklerin pek azı, bazı özellikler sebebiyle bir bitkinin aynı şekilde adlandırılması sonucu oluşmuştur. Bunlar daha ziyade bitki isimlerinin bir dilden diğerine anlam olarak aktarılmasıyla ortaya çıkmıştır. Türkçede bu şekilde, yani anlam aktarması yoluyla meydana gelmiş ve farklı dillerdeki karşılıklarına anlamca benzeyen bitki adları oldukça fazladır (Aksan, 1978, s. 99).

Anlamaları Türkçe ve Arapçada paralellik gösteren bitki adlarının çoğunlukla Arapçadan Türkçeye geçtiği kabul edilse de bunların köken ve hareket yönlerini belirlemek pek kolay değildir. Zira Türkçe ve Arapçada benzer şekilde oluşturulmuş kimi bitki adlarının bazı Avrupa dillerindeki karşılıklarıyla da anlam yönünden paralellik gösterdiği bilinmektedir. Örneğin Türkçedeki *kediotu*; Arapçada *رجل القطن*, İngilizcede *cat's foot*, Fransızcada *pede de chat*, Almancada *katzentpfötchen*, ve İtalyancada *pede di gatto* şeklindedir. Diğer taraftan Türkçe ve Arapçada anlam yönünden paralellik gösteren *mayıs çiçeği* (زهرة مايو) adındaki *mayıs* sözcüğü her iki dile de Yunancadan kopyalanmıştır. Buna benzer pek çok örneğin olması, söz konusu sözcüklerin oluşumunda sadece iki dil arasındaki ilişkilerin değil tarihî süreç içerisinde birbirleriyle farklı şekillerde temas etmiş pek çok dil arasındaki münasebetlerin etkili olduğunu göstermektedir.

2. Yöntem

Anlam aktarması yoluyla oluşmuş bitki adları çoğunlukla birleşik ad şeklindedir. Bu sebeple çalışmada öncelikle Eski Anadolu, Osmanlı ve Türkiye Türkçesi dönemlerine ait olan ve birleşik ad formunda bulunan bitki adları tespit edilmiştir. Belirlenen bu bitki adları

Arapçalarıyla karşılaştırılmış, anlam yönünden benzer yapıda olanlar çalışmaya dâhil edilmiştir. Bitki adlarının pek çok dilde anlam yönünden paralellik göstermesi sebebiyle incelemeye konu olan bitki adlarının köken ve hareket yönleri hakkında yorum yapılmamıştır. Zira bu tür sözcüklerin hangi dilden hangi dile aktarıldığının belirlenmesi bugünkü verilerle pek mümkün görünmemektedir.

3. Bulgular

Çalışmaya dâhil edilen bitki adlarından, her iki sözcüğü de anlam aktarması sonucu oluşmuş olanlar Tablo 1'deki "Tam anlam aktarması yoluyla oluşmuş bitki adları" başlığı altında, bir sözcüğü anlam aktarması diğeri doğrudan kopyalama yoluyla oluşmuş olanlar Tablo 2'deki "Yarı anlam aktarması yoluyla oluşmuş bitki adları" başlığı altında, sözcüklerden biri veya her ikisinin tam olarak aynı anlamı değil de yakın anlamı karşılaması sonucu oluşmuş olanlar ise Tablo 3'teki "Serbest anlam aktarması yoluyla oluşmuş bitki adları" başlığı altında incelenmiştir. Karşılaştırmanın son bölümünde bitki adlarının Latince karşılıklarına yer verilmiştir.

Tablo 1: Tam anlam aktarması yoluyla oluşmuş bitki adları

Türkçe bitki adı	Arapça karşılığı	Arapça birinci sözcük	Türkçe karşılığı	Arapça ikinci sözcük	Türkçe karşılığı	Bitkinin Latince adı
acı mercimek	عدس مر	عدس	mercimek	مر	acı	Hedysarum
ak çam	تنوب ابيض	تنوب	çam ağacı	ابيض	ak	Abies concolor
akhardal	خردال ابيض	خردال	hardal	ابيض	ak	Brassica alba
akkavak	حور ابيض	حور	kavak	ابيض	ak	Populus alba
aksırık otu	بقلة العطس	بقلة	ot	عطس	aksırmak	Tussilago farfara
aksöğüt	صفصاف ابيض	صفصاف	söğüt	ابيض	ak	Salix alba
altın kökü	عرق الذهب	عرق	kök	ذهب	altın	Psychotria
altın otu	حشيشة الذهب	حشيشة	ot	ذهب	altın	ipecacuanha Helichrysum bracteatum
atdili	لسان الفرس	لسان	dil	فرس	at	Ruscus hippoglossum
ateş diken	شوك النار	شوك	diken	نار	ateş	Pyracantha coccinea
atkuyruğu	ذنب الخيل	ذنب	kuyruk	خيل	at	Equesentum arvense
atkuyruğu	ذنب الفرس	ذنب	kuyruk	فرس	at	Equesentum arvense
aslankulağı	اذن الاسد	اذن	kulak	اسد	aslan	Leontice
ay otu	حشيشة القمر	حشيشة	ot	قمر	ay	Lunaria annua
bal çiçeği	زهرة العسل	زهرة	çiçek	عسل	bal	Melianthus major
balık ağusu	سم السمك	سم	ağu	سمك	balık	Menispermum cocculus
batak otu	حشيشة الوحل	حشيشة	ot	وحل	batak	Limosella aquatica
bit otu	حشيشة القمل	حشيشة	ot	لقمل	bit	Pedicularis sylvatica
bodur söğüt	صفصاف صغير	صفصاف	söğüt	صغير	bodur	Salix herbacea
buz otu	حشيشة الثلج	حشيشة	ot	ثلج	buz	Mesembryant- hemum crystallinum
cam otu	حشيشة القزاز	حشيشة	ot	قزاز	cam	Stellaria media
çobançantası	كيس الراع	كيس	çanta	راع	çoban	Capsella bursa pastoris
çobandeğneği	عصى راعى	عصى	değnek	راعى	çobani	Polygonum amphibium
çobandüdüğü	مزمار الراعى	مزمار	düdük	راعى	çoban	Alisma
çobanpüskülü	شرابة الراعى	شرابة	püskül	راعى	çoban	Ilex aquifolium

çobantarağı	مشط الراعى	مشط	tarak	راعى	çoban	Dipsacum fullonum
denizdili	لسان البحر	لسان	dil	بحر	deniz	Potamegeton natans
deniz teresi	رشاد البحر	رشاد	tere	بحر	deniz	Cakile maritima
deniz rezenesi	شمرة بحرية	شمرة	rezene	بحر	deniz	Crithmum maritimum
dilber çam ağacı	تنوب الجميل	تنوب	çam ağacı	جميل	dilber	Abies alba
dikenli kavun	بطيخ شوكى	بطيخ	karpuz	شوكى	dikenli	Melocactus communis
dolama otu	حشيشة الداخس	حشيشة	ot	داخس	dolama	Paronychia serpilifolia
ekmek ağacı ergeç sakalı	شجرة الخبز لحية التيس	شجرة لحية	ağaç sakal	خبز تيس	ekmek ergeç	Artocarpus altilis Spiraea ulmaria
eşek dikenli	شوك الحمير	شوك	diken	حمير	eşek	Galactites tomentosa
eşek hıyarı	فقوس الحمار	فقوس	hıyar	حمار	eşek	Ecballium elaterium
eşek otu	حشيشة الحمار	حشيشة	ot	حمار	eşek	Oenothera biennis
geyik sarımsağı	ثوم الغزال	ثوم	sarımsak	غزال	geyik	Allium victorialis
gök ağacı	شجرة السماء	شجرة	ağaç	سما	gök	Ailanthus glandulosus
gül elması	تفاح الورد	تفاح	elma	ورد	gül	Jambosa vulgaris
gök gülü	ورد السماء	ورد	gül	سما	gök	Lychnis coeli- rosa
gümüş otu	حشيشة الفضة	حشيشة	ot	فضة	gümüş	Alchemilla argentea
güneş gülü	ورد الشمس	ورد	gül	شمس	güneş	Drosera rotundifolia
güvercinayağı	رجل حمامه	رجل	ayak	حمامه	güvercin	Ammania baccifera
güvercin otu	رعي الحمام	رعي	ot	حمام	güvercin	Verbena officinalis
güzelavrat otu	ست الحسن	ست	avrat	حسن	güzel	Atropa belladonna
haç otu	حشيشة الصلى	حشيشة	ot	صليب	haç	Croton stylosa
hava çiçeği	زهرة الهواءى	زهرة	çiçek	هواءى	hava	Aeranthus grandiflorus
horozgözü	عين الديك	عين	göz	ديك	horoz	Seseli tortuosum
horozibiği	عرف الديك	عرف	ibik	ديك	horoz	Amaranthus caudatus
içyağı ağacı	شجرة الشحم	شجرة	ağaç	شحم	içyağı	Detarium senegalense
ikikardeşkanı	دم الاخوين	دم	kan	اخوين	iki kardeş	Phelypaea coccinea
ilkbahar çiçeği	زهر الربيع	زهر	çiçek	ربيع	ilkbahar	Primula officinalis
inci çiçeği	زهر اللؤلؤ	زهر	çiçek	لؤلؤ	inci	Bellis perennis
inek çiçeği	زهرة البقر	زهرة	çiçek	بقر	inek	Woodfordia floribundia
ipek ağacı	شجرة الحرير	شجرة	ağaç	حرير	ipek	Albizzia julibrissin
itboğan	خانق الكلب	خانق	boğan	كلب	it	Apocynum erectum
ittaşağı	خصى الكلب	خصى	taşak	كلب	it	Orchis hircina
kan çiçeği	زهرة الدم	زهرة	çiçek	دم	kan	Asclepias curassavica
karabuğday	حنطة سوداء	حنطة	buğday	سوداء	kara	Fagopyrum esculentum
karakavak	حور اسود	حور	kavak	اسود	kara	Populus nigra
kar çiçeği	زهرة الثلج	زهرة	çiçek	ثلج	kar	Chionanthus virginica

kargagözü	عين الغراب	عين	göz	غراب	karga	Vithania somniafer
karga otu	حشيشة الغراب	حشيشة	ot	غراب	karga	Hieracium
karga üzümü	عنب الغورب	عنب	üzüm	غورب	karga	Empetrum nigrum
kaşık otu	حشيشة الملاع	حشيشة	ot	ملاعق	kaşık	Cochlearia officinalis
kazayağı	رجل الاوز	رجل	ayak	اوز	kaz	Chenopodium
kaz otu	حشيشة الاوز	حشيشة	ot	اوز	kaz	Potentilla anserina
keçiayağı	رجل المعزة	رجل	ayak	معزة	keçi	Aegopodium podagraria
keçi söğüdü	صفصاف المعزة	صفصاف	söğüt	معزة	keçi	Salix caprea
kediayağı	رجل القط	رجل	ayak	قط	kedi	Antennaria dioica
kedibaşı	راس الهر	راس	baş	هر	kedi	Galeopsis
kedi otu	حشيشة القطه	حشيشة	ot	قطه	kedi	Valeriana officinalis
keklik üzümü	عنب القطا	عنب	üzüm	قطا	keklik	Gaultheria procumbens
kismet ağacı	شجرة البخت	شجرة	ağaç	بخت	kismet	Clome pentaphylla
kızıl çam	تنوب احمر	تنوب	çam ağacı	احمر	kızıl	Abies rubra
kıyı otu	حشيشة الشاطئ	حشيشة	ot	شاطئ	kıyı	Littorella uniflora
köpek dili	لسان الكلب	لسان	dil	كلب	köpek	Carduus pycnocephalus
köpek otu	حشيشة الكلب	حشيشة	ot	كلب	köpek	Marrubium vulgare
kral otu	بقلة الرئيس	بقلة	ot	رئيس	kral	Peucedanum ostruthium
kum otu	حشيشة الرمل	حشيشة	ot	رمل	kum	Ammophila arundinacea,
kurbağa otu	حشيشة الضفدعة	حشيشة	ot	ضفدعة	kurbağa	Bufo
kurtayağı	رجل الذئب	رجل	ayak	ذئب	kurt	Lycopodium clavatum
kuşayağı	رجل العصفور	رجل	ayak	عصفور	kuş	Ornithopus perpusillus
kuzgunayağı	رجل الغراب	رجل	ayak	غراب	kuzgun	Carum ammioides
kuzgunkılıcı	سيف الغراب	سيف	kılıç	غراب	kuzgun	Gladiolus illyricus
küçük ebegümeci	خبيزة صغير	خبيزة	ebegümeci	صغير	küçük	Malva borealis
maymun ekmeği ağacı	شجرة الخبز القرد	خبز	ekmek	قرد	maymun	Acus pastorus
örümcek çiçeği	زهرة العنكبوت	زهرة	çiçek	عنكبوت	örümcek	Anthericum lilastrum
papaz külahlı	عرقية الراهب	عرقية	külahlı	راهب	rahip	Evonymus latifolius
peygamber ağacı	خشب النبي	خشب	ağaç	نبي	peygamber	Guaiacum officinale
pire otu	حشيشة البراغيث	حشيشة	ot	براغيث	pire	Athamanta cretensis
saat çiçeği	زهرة الساعة	زهرة	çiçek	ساعة	saat	Passiflora caerulea
sakız ağacı	شجر المستكى	شجر	ağaç	المستكى	sakız	Pistacia lentiscus
sakız dikenli	شوك العلك	شوك	diken	علك	sakız	Atractylis gummifera
sarhoş otu	حشيش سكران	حشيش	ot	سكران	sarhoş	Physalis peruviana
sarı gül	ورد اصفر	ورد	gül	اصفر	sarı	Flaveria contrayerbe
sarı kök	عروق صفر	عروق	kök	صفر	sarı	Zanthorrhiza apiifolia
sarımsak otu serçedili	الحشيشة الثومه لسان العصفور	حشيشة لسان	ot dil	ثوم عصفور	sarımsak serçe	Alliaria officinalis Stellaria media

sıçan diken	زرعور الفار	زرعور	diken	فار	sıçan	Crataegus orientalis
sıçankuyruğu	ذیل الفار	ذیل	kuyruk	فار	sıçan	Alopecurus agrestis
sıçansaçı	شعر الفار	شعر	Saç	فار	sıçan	Setaria glauca
sığırdili	لسان الثور	لسان	dil	ثور	sığır	Anchusa azurea
sığırgözü	عين الثور	عين	göz	ثور	sığır	Anchusa officinalis
sığırgözü	عين البقر	عين	göz	بقر	sığır	Anchusa officinalis
solucan otu	حشيشة الدود	حشيشة	ot	دود	solucan	Tanacetum vulgare
su mercimeği	عدس الماء	عدس	mercimek	ماء	su	Limna minor
su taşı	قصعة الماء	قصعة	tas	ماء	su	Hydrocotyle vulgaris
süpürge darısı	ذرة مكائس	ذرة	darı	مكائس	süpürgeler	Sorghum bicolor
süpürge otu	حشيشة المكينة	حشيشة	ot	مكينة	Süpürge	Calluna vulgaris
süt ağacı	شجرة اللبن	شجرة	ağaç	لبن	süt	Brosimum galactodendron
süt otu	حشيشة الحليب	حشيشة	ot	حليب	süt	Astragalus glaux
taşkesen	كاسر الحجر	كاسر	kesen	حجر	taş	Lithospermum officinale
tavşankulağı	اذن الارنب	اذن	kulak	ارنب	tavşan	Bupleurum rotundifolium
tilkikuyruğu	ذنب الثعلب	ذنب	kuyruk	ثعلب	tilki	Alopecurus myosuroides
tilki üzümü	عنب الثعلب	عنب	üzüm	ثعلب	tilki	Paris incompleta
yabani çivit	النيلة البری	نیل	çivit	بری	yabani	Baptisia australis
yabani nar	رمان بری	رمان	nar	بری	yabani	Balaustion
yaban pırasası	كراس البر	كراس	pırasa	بر	yabani	Allium vineale
yabani sarımsak	ثوم بری	ثوم	sarımsak	بری	yabani	Allium xiphopetalum
tereyağı ağacı	شجرة الزبدة	شجر	ağaç	زبدہ	tereyağı	Bassia butyracea
yabani erik	برقوق بری	برقوق	erik	بری	yabani	Prunus insititia
yabani haç otu	حشيشة الصليب بری	حشيشة	ot	صليب بری	haç	Croton tinctoria
yabani havuç	جزر بری	جزر	havuç	بری	yabani	Daucus carota
yabani hurma	نخل بری	نخل	hurma	بری	yabani	Phoenix sylvestris
yabani incir	تین بری	تین	İncir	بری	yabani	Ficus carica
yabani kimyon	كرابوا بری	كرابوا	kimyon	بری	yabani	Lagoecia cuminoides
yabani lahana	كرنب بری	كرنب	lahana	بری	yabani	Crambe maritima
yabani sedef otu	سذاب بری	سذاب	sedef otu	بری	yabani	Ruta montana
yabani söğüt	خلاف بری	خلاف	söğüt	بری	yabani	Salix viminalis
yabani turp	فجل بری	فجل	turp	بری	yabani	Raphanus raphanistrum
yabani tütün	دخان بری	دخان	tütün	بری	yabani	Nicotiana rustica
yabani üvez	غبيراء بری	غبيراء	üvez	بری	yabani	Pyrus aucuparia
yabani yulaf	شوفان بری	شوفان	yulaf	بری	yabani	Avena barbata
yağ marulu	خس الزيت	خس	marul	زیت	yağ	Lactuca scariola
yalancı çivit	نیل کاذب	نیل	çivit	کاذب	yalancı	Amorpha fruticosa
yalancı ebegümeci	خبیزة کاذب	خبیزة	ebegümeci	کاذب	yalancı	Malope trifida
yalancı papatya	بابونج کاذب	بابونج	papatya	کاذب	yalancı	Boletus purgans
yer çamı	صنوبر العرض	صنوبر	çam	عرض	yer	Ajuga chamaepitys
yer elmesi	تغاح الارض	تغاح	elma	ارض	yer	Helianthus tuberosus
yer göbeği	سرة الارض	سرة	göbek	ارض	yer	Cotyledon umbilicus
yer yumurtası	بيض الارض	بيض	yumurta	ارض	yer	Crepis bulbosa
yılanbaşı	راس الحنش	راس	baş	حنش	yılan	Osyris cheirifolia

yılandili	لسان الحية	لسان	dil	حية	yılan	Ophioglossum vulgatum
yılan kabağı	قرع الحنش	قرع	kabak	حنش	yılan	Trichosanthes anguina
yılan otu	حشيشة التنين	حشيشة	ot	تنين	yılan	Aristolochia hirta
yılan sarımsağı	ثوم الحية	ثوم	sarımsak	حیه	yılan	Teucrium scordium
yılan soğanı	بصل الحنش	بصل	soğan	حنش	yılan	Haemanthus arabicum

Tablo 2: Yarı anlam aktarması yoluyla oluşmuş bitki adları

Türkçe bitki adı	Arapça karşılığı	Arapça birinci sözcük	Türkçe karşılığı	Arapça ikinci sözcük	Türkçe karşılığı	Bitkinin Latince adı
acayip elma	تفاح العجائب	تفاح	elma	عجائب	acayip	Momordica balsamina
akrepkuyruğu	ذنب العقرب	ذنب	kuyruk	عقرب	akrep	Doronicum scorpioides
akrep otu	حشيشة العقرب	حشيشة	ot	عقرب	akrep	Heliotporium europaeum
amber kabuğu	قشر عنبر	قشر	kabuk	عنبر	amber	Croton eluteria
Arap baklası	فول العرب	فول	bakla	عرب	Arap	Vaccaria segetalis
bezelye çiçeği	زهر البسلة	زهر	çiçek	بسلة	bezelye	Lathyrus odoratus
beyaz çam	صنوبر ابيض	صنوبر	çam	ابيض	beyaz	Picea alba
beyaz papatya	بابونج ابيض	بابونج	papatya	ابيض	beyaz	Leucanthemum
beyaz sandal	صندل ابيض	صندل	sandal	ابيض	beyaz	Santalum album
beyaz zambak	سوسن ابيض	سوسن	zambak	ابيض	beyaz	Lilium candidum
cennet çiçeği	زهر الجنة	زهر	çiçek	جنة	cennet	Delonix regia
çayır safranı	زغفران المرج	زغفران	safran	مرج	çayır	Bulbocodium vernum
Çin karanfili	قرنفل صيني	قرنفل	karanfil	صيني	Çin	Dianthus chinensis
dağ kerevizi	كرفس جبلی	كرفس	kereviz	جبل	dağla ilgili	Petroselinum oreoselinum
dağ maydanozu	بققدنوس جبلی	بققدنوس	maydanoz	جبل	dağla ilgili	Selinum carvifolia
farekulağı	اذان الفار	فار	fare	اذان	kulaklar	Anagalis arvensis
fil elması	تفاح الفيل	تفاح	elma	فيل	fil	Feronia elephantum
gazel boynuzu	قرن الغزال	قرن	boynuz	غزال	ahu	Lotus corniculatus
gece yasemini	ياسمين الليل	ياسمين	yasemin	لیل	gece	Cestrum nocturnum
herma parmağı	اصابع هرمس	اصابع	parmaklar	هرمس	hermes	Hermodactylus tuberosus
Hint bademi	لوز الهندي	لوز	badem	هند	Hint	Theobroma cacao
hüthüt gözü	عين الهدد	عين	göz	هدد	hüthüt	Myosotis alpestris
iblis arpa otu	شعير ابليس	شعير	arpa	ابليس	iblis	Aegilops ovata
İspanya eriği	برقوق اسبانيا	برقوق	erik	اسبانيا	İspanya	Spondias purpurea
kara dut	توت اسود	توت	dut	اسود	kara	Morus nigra
keçisedefi	سذاب المعزة	سذاب	sedef	معزة	keçi	Galega officinalis
kırmızı nane	نعناع احمر	نعناع	nane	احمر	kırmızı	Mentha rubra
kırmızı sandal	صندل احمر	صندل	sandal	احمر	kırmızı	Pterocarpus santalinus
kırmızı zambak	زنيق احمر	زنيق	zambak	احمر	kırmızı	Lilium martagon
küçük kantaron	قنطريون صغير	قنطريون	kantaron	صغير	küçük	Erythraea centaurium
melek otu	حشيشة الملاك	حشيشة	ot	ملاك	melek	Archangelica officinalis
Meryem çiçeği	زهر مريم	زهر	çiçek	مريم	Meryem	Nepeta mussini

Meryem eli	كف المريم	كف	el	مريم	Meryem	Anastatica hierochuntica
misk kabağı	قرع مسكى	قرع	kabak	مسكى	misk	Cucurbita moschata
mübarek diken	شوكة مبارك	شوكة	diken	مبارك	mübarek	Carbenia benedictađ
küçük kakule	فاقله صغير	فاقله	kakule	صغير	küçük	Elettaria cardamomum
lastik ağacı	شجرة لستك	شجرة	ağaç	لستك	lastik	Hevea brasiliensis
mayıs çiçeği	زهرة مايو	زهرة	çiçek	مايو	mayıs	Epigaea repens
mavi zambak	زنبق ازرق	زنبق	zambak	ازرق	mavi	Iris germanica
misk soğanı	بصل المسك	بصل	soğan	مسك	misk	Muscari botryoides
Nil gülü	ورد النيل	ورد	gül	نيل	Nil	Eichornia crassipes
örümcek zambađı	زنبق العنكبوت	زنبق	zambak	عنكبوت	örümcek	Hymenocallis americana
pars zambađı	زنبق النمر	زنبق	zambak	نمر	pars	Lilium pardalinum
renkli nergis	نرجس ملون	نرجس	nergis	ملون	renkli	Hippeastrum vittatum
sarı nilüfer	نيلوفر اصفر	نيلوفر	nilüfer	اصفر	sarı	Nuphar luteum
sarı yasemin	ياسمين الاصفر	ياسمين	yasemin	اصفر	sarı	Gelsemium sempervirens
sarı zambak	سوسن اصفر	سوسن	zambak	اصفر	sarı	Hemerocallis fulva
siyah arpa	شعير اسود	شعير	arpa	اسود	siyah	Hordeum vulgare
siyah hardal	خردل اسود	خردل	hardal	اسود	siyah	Sinapis sinapioidas
Sudan otu	حشيشة السودان	حشيشة	ot	سودان	Sudan	Andropogon sorghum
su kerevizi	كرفس الماء	كرفس	kereviz	ماء	su	Sium latifolium
su rezenesi	رازياته ماءى	رازياته	rezene	ماءى	suyla ilgili	Oenanthe phellandrium
şeker kamışı	قصب السكر	قصب	kamış	سكر	şeker	Saccharum officinarum
şeytan keneviri	ثيل شيطانى	ثيل	kenevir	شيطان	şeytan	Hibiscus trionum
tatlı limon	ليمون حلو	ليمون	limon	حلو	tatlı	Citrus Bergamia
tatlı patates	بطاطه حلوه	بطاطه	patates	حلوه	tatlı	İpomoea batatas
yabani fındık	بندق برى	بندق	fındık	برى	yabani	Corylus sylvestris
yabani hardal	خردل برى	خردل	hardal	برى	yabani	Sinapis arvensis
yabani karanfil	قرنفل برى	قرنفل	karanfil	برى	yabani	Dianthus sylvestris
yabani kereviz	كرفس البرى	كرفس	kereviz	برى	yabani	Smyrniolum olusatrum
yabani patlıcan	بادنجان برى	بادنجان	patlıcan	برى	yabani	Solanum cordatum
yabani yasemin	ياسمين البر	ياسمين	yasemin	بر	yabani	Jasminum fruticans
yabani zeytin	زيتون برى	زيتون	zeytin	برى	yabani	Olea sylvestris
Yakup çiçeği	زهر يعقوب	زهر	çiçek	يعقوب	Yakup	Jacobaea
yalancı abanoz	ابنوس كاذب	ابنوس	abanoz	كاذب	yalancı	Laburnum anagyroides
yalancı sumak	سماق كاذب	سماق	sumak	كاذب	yalancı	Rhus succedanea
yıldız anasonu	انسون نجمى	انسون	anason	نجم	yıldız	Illicium anisatum
Yunan çam ağacı	تنوب رومى	تنوب	çam ağacı	رومى	Yunan	Abies cephalonica

Tablo 3: Serbest anlam aktarması yoluyla oluşmuş bitki adları

Türkçe bitki adı	Arapça karşılığı	Arapça birinci sözcük	Türkçe karşılığı	Arapça ikinci sözcük	Türkçe karşılığı	Bitkinin Latince adı
altın kamışı	قصب ذهبى	قصب	kamış	ذهبى	altınla ilgili	Lysimachia vulgaris
arı otu	حشيشة النحل	حشيشة	ot	نحل	arı	Medicago arborea
aslanayağı	راحة الاسد	راحة	aya	اسد	aslan	Loentice leontopetalum
aslanpençesi	رجل الاسد	رجل	ayak	اسد	aslan	Alchemilla vulgaris
ayıpençesi	رجل الدب	رجل	ayak	دب	ayı	Acanthus dioskoridis
ayı sarımsağı	كراس الدب	كراس	pirasa	دب	ayı	Allium ursinum
bin bir yaprak otu	ام الف ورقة	ام الف	bin	ورقه	yaprak	Achillea
boyacı diken	شوكة الصباغين	شوكة	diken	صباعين	boyacılar	Rhamnus tinctoria
ciğer otu	شنتلة الرنة	شنتلة	filiz	رنة	ciğer	Pulmonaria officinalis
dağ nohudu	حمص جبلى	حمص	nohut	جبلى	dağla ilgili	Astragalus cicer
dağ sarımsağı	ثوم جبلى	ثوم	sarımsak	جبلى	dağla ilgili	Allium carintanum
deniz Hindistan cevizi	نارجيل بحرى	نارجيل	Hindistan cevizi	بحرى	denizle ilgili	Lodoicea callipyge
deniz yosunu	طحلب بحرى	طحلب	yosun	بحرى	denizle ilgili	Corallina officinalis
dikenli taç	اكليل شوكى	اكليل	taç	شوك	diken	Euphorbia splendens
diş otu	حشيشة السنان	حشيشة	ot	سنان	dişler	Denteria bulbifera
domuz rezenesi	شمرة الخنازير	شمرة	rezene	خنازير	domuzlar	Peucedanum officinale
eşekkulağı	اذان الحمار	اذان	kulaklar	حمار	eşek	Kennedy
filkulağı	اذان الفيل	اذان	kulaklar	فيل	fil	Caladium esculentum
gece şebboyu	منثور ليلى	منثور	şebboy	ليلى	geceyle ilgili	Matthiola bicornis
günebakan	عباد الشمس	عباد	yönelen	شمس	güneş	Helianthus annuus
güvercinayağı	كف يمام	كف	el	يمام	yabani güvercin	Ammannia baccifera
güvercin kökü	سك الحمام	سك	çivi	حمامه	güvercin	Chasmanthera palmata
hava çiçeği	زهرة الهوائى	زهر	çiçek	هوائى	havayla ilgili	Aeranthus grandiflorus
helvacı kabağı	قرع حلو	قرع	kabak	حلو	helva	Cucurbita maxima
her dem taze	دائم خضرة	دائم	her dem	خضرة	yeşillik	Lonicera caprifolium
ipek pamuğu	القطن الحريرى	قطن	pamuk	حريرى	ipekten	Asclepias fruticosa
kaplanboğan	قاتل النمر	قاتل	kâtil	النمر	kaplan	Aconitum variable
keçisakalı	ذقن المعزه	ذقن	çene	معزه	keçi	Spiraea aruncus
keçisakalı	لحية المعزى	لحية	sakal	معزى	keçiyle ilgili	Eryngium maritimum
kel otu	حشيشة القرعان	حشيشة	ot	لقرعان	keller	Petasites officinalis
köpek menekşesi	بنفسج كلابى	بنفسج	menekşe	كلاب	köpeklerle ilgili	Viola canina
kum kamışı	قصب الرمال	قصب	kamış	رمال	kumlar	Calamagrostis

kurbağazehiri	قاتل الضفدع	قاتل	kâtil	ضفدع	kurbağa	arenaria Hydrocharis morsus-ranae
kurtboğan	خانق النمر	خانق	boğan	نمر	kaplan	Aconitum luteum
kurtkulağı	اذان الضبع	اذان	kulaklar	ضبع	kurt	Primula auriculata
mavi sakal	ابو ذقن زرقة	ذقن	çene	زرقة	mavi	Caryopteris incana
Meryemanaeldiveni	كف مريم	كف	el	مريم	Meryem	Campanula trachelium
mum ağacı	نخلة الشمع	نخلة	palmiye	شمع	mum	Ceroxylon andicolum
pars lalesi	زنبق النمر	زنبق	zambak	نمر	pars	Lachenalia tricolor
peygamber arpası	شعير النبوى	شعير	arpa	نبوى	peygambere ait	Hordeum disrichum
sıçankulağı	اذان الفار	فار	sıçan	اذان	kulaklar	Anagalis arvensis
sığırkulağı	اذان الثور	اذان	kulaklar	ثور	sığır	Echium plantagineum
sinekkapan	خناق الذباب	خناق	boğan	ذباب	sinekler	Dionaea muscipula
sinekkıran	خناق الذباب	خناق	boğan	ذباب	sinekler	Dionaea muscipula
su biberi	فلفل مائى	فلفل	biber	مائى	suyla ilgili	Elatine hydropiper
su keteni	تيل مائى	تيل	keten	مائى	suyla ilgili	Eupatorium cannabinum
su nanesi	حبق مائى	حبق	nane	مائى	suyla ilgili	Mentha aquatica
yaban elması	تفاح برى	تفاح	elma	برى	yabani	Pyrus malus
yaban armudu	كمثرى برى	كمثرى	armut	برى	yabani	Pyrus communis
yer dutu	توت ارضى	توت	dut	ارضى	yerle ilgili	Fragaria grandiflora
yıldız sümbülü	عيسلان نجمى	عيسلان	sümbül	نجم	yıldızla ilgili	Scilla amoene

4. Sonuç

Türkçe ve Arapçada anlam yönünden paralellik gösteren bitki isimleri üzerinde yapılan karşılaştırmalı araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Toplam 272 bitki adının Türkçe ve Arapçada anlam yönünden paralellik gösterdiği tespit edilmiştir. Bunlardan 152'sinin tam anlam aktarması yoluyla, 69'unun yarı anlam aktarması yoluyla, 51'inin ise serbest anlam aktarması yoluyla oluşmuş bitki adları oldukları belirlenmiştir.

2. Söz konusu bitki adlarında bulunan benzerliklerin sadece Türkçe ve Arapçada değil farklı zaman ve zeminlerde birbiriyle temas etmiş pek çok dilde görülmesi bu sözcüklerin oluşumunda aynı kültür havzasını paylaşan dillerin etkisinin olduğunu göstermektedir. O sebeple bu bitki adlarının köken ve hareket yönlerini belirlemek oldukça zordur.

3. Anlam aktarması yoluyla oluşan sözcüklerin özellikle son dönemde iletişim sahasında yaşanan gelişmelere koşut olarak yoğunluk kazandığı düşünülmektedir. Ancak tarihî dönemlerden itibaren farklı dillerdeki pek çok bitki adının anlam yönünden paralellik göstermesi çevirilerin bu tür sözcüklerin oluşmasında çok etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

4. Tarih boyunca oldukça derin ilişkiler geliştirmiş olan Türkçe ve Arapçanın sadece kelime ve dilbilgisi düzleminde değil aynı zamanda anlam düzleminde de birbirlerini etkiledikleri belirlenmiştir.

5. Anlam aktarmasının tarih boyunca yeni terim oluşturmada oldukça etkili bir yöntem olarak kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

Kaynaklar

- Akalın, H. Ş. (2015). Türkçede söz yapımı yolları ve sözlükselleşme. *XI. Milli Türkoloji Kongresi Bildirileri*, 11-13 Kasım 2014. İstanbul: İBB Yay.
- Akar, A. (2010). Türkçe ve Arapça arasındaki sözcük ilişkileri. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 8, 9-16.
- Alkaya, E. (2007). İki dillilik ve Rusçadan Tatar Türkçesine geçen kavram tercümelere. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 2/2 Spring, 41-53.
- Aksan, D. (1978). *Anlambilim ve Türk anlambilimi*. Ankara: A.Ü. Yay.
- Aksan, D. (2004). *Dilbilim ve Türkçe yazıları*. İstanbul: Multilingual.
- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. c.3, Ankara: TDK.
- Aksan, D. (2015). *Türkçenin söz varlığı*. Ankara: Bilgi Yay.
- Alibekiroğlu, S. (2017). Türkçede sözcük türetme yolları. *G.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 35-46.
- Atkinson, M., Roca, I. ve Kilby, D. (2013). *Foundations of general linguistics*. London: Routledge.
- Buran, A. (2006). Dil ilişkileri ve kavram tercümelere üzerine bir değerlendirme. XII. *Uluslararası KIBATEK Edebiyat Şöleni*. 10-17 Mayıs, Bakü.
- Bloomfield, L. (1935). *Language*. London: Allen Unwin.
- Boz, E. (2016). Türkiye Türkçesinde olası sözlüksel boşluklar için bir telafi yöntemi: geri oluşum. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 1694-1702.
- Chomsky, N. (1965) *Aspects of theory of syntax*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2016). *Türk dili el kitabı*. Ankara: Grafiker Yay.
- Demirci, K. (2017). *Türkoloji için dilbilim*. Ankara: Anı Yay.
- Dizdaroğlu, H. (1962). *Türkçede sözcük yapma yolları*. Ankara: TDK Yay.
- Duran, A. (1998). Türkçede bazı bitki adlarının verilmiş sebepleri. *Türk Dili*, Mart, 223-229.
- Eker, S. (2017). *Çağdaş Türk dili*. İstanbul: Grafiker Yay.
- Günay, D. (2007). *Sözcükbilime giriş*. İstanbul: Multilingual Yay.
- Haugen, E. (1950). The analysis of linguistic borrowing. *Language*, 26, 210-231.
- İhan, N. (2005). Çocukların dil edinimi, dil gelişimi ve dile katkıları. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 155-160.
- İmer, K. (1995). Toplumsal süreçlerin dile yansımaları. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 24-38.
- İmer, K. (1998). *Türkiye’de dil planlaması: Türk dil devrimi*, Ankara: KB. Yay.

- İnan, A. (1998). Kuran-ı Kerim'in Türkçe tercüme üzerine bir inceleme. *Makaleler ve İncelemeler II*, Ankara: TTK Yay.
- Johanson, L. (2018). *Türkçe dil ilişkilerinde yapısal etkenler* (çev. Nurettin Demir). Ankara: TDK Yay.
- Karaağaç, G. (2013). *Dil bilimi terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK Yay.
- Karaağaç, G. (2015). *Türkçenin alıntılar sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yay.
- Kaymaz, Z. (2011). Türkçenin Arapçaya etkileri üzerine bazı tespitler. *Turkish Studies*, 6(1), 69-73.
- Korkmaz, Z. (2005). Anadolu yazı dilinin gelişmesinde beylikler devri ve Türkçenin yeri. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I*. Ankara: TDK Yay.
- Köprülü, M. F. (1980). *Türk edebiyatı tarihi*. Ankara: Ötüken Yay.
- Mansuroğlu, M. (1960). Türkiye Türkçesinde söz yapımı üstüne notlar. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 10, 5-24.
- Önen, Y. (1955). Alman dilindeki muhteva iktibasları üzerine araştırmalar. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 13(4), 13-38.
- Sarı, İ. (2015). *Türkçede ekleme dışı sözcük yapımı ve sözlükselleşme*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tekin, T. (1972). Türk dil bilimi ve yeni kelimeler: 1. *Hacettepe Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 4(2), 143-150.
- Şeşen, R. (1993). Ortaçağ İslam tıbbının kaynakları ve XV. yüzyılda Türkçeye tercüme edilen tıp kitapları. *Tıp Tarihi. Araştırmaları*, 5, 11-20.
- Togan, Z. V. (1960). Londra ve Tahran'daki İslam yazmalarından bazılarına dair. *İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi*, 3, 133-160.
- Topaloğlu, A. (1989). *Dil bilgisi terimleri sözlüğü*. İstanbul: Ötüken Yay.
- Tuzlacı, E. (2011). *Türkiye bitkileri sözlüğü*, İstanbul: Alfa Yay.
- Uçar, İ. (2013). *Türkiye Türkçesinde hayvan adlarından türetilmiş bitki adları*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 2(1), 1-19.
- Vardar, B. vd. (1998). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: ABC Yay.

Extended Abstract

Every language is open to change and development since the moment it exists. Initially, languages that meet only daily needs have turned over time into complex systems that meet all communication needs of human beings. Advances in the fields of science, technique, art and philosophy have also influenced languages, leading to the emergence of new terms, concepts and modes of expression. Every new product created, every new movement, situation, thought has prepared the ground for the enrichment of languages and expansion of expression opportunities. This development did not occur in the same direction and in the same amount in every language. In addition to the structural features of languages, many aspects such as the views of the communities speaking to life, their livelihoods, their religions, their relations with their neighbors, and their geographical areas affected the vocabulary and expression possibilities of the languages.

The most common word derivation method in Turkish, which is an additive language in terms of structure, is addition. However, in recent times, it has been observed that many of the word-making methods have been used especially under the influence of Western languages. Although different numbers are given in the sources, it can be said that Turkish has a way to produce about twenty words and expand its vocabulary. Of these, copying, loan blending, and calque, unlike others, refer to the process of transitioning a word, structure or meaning from the source language to the target language.

It is impossible for a language to survive without being influenced by other languages. As a result of the relations between languages, words are the leading elements that pass from one language to another. Co-existence; in addition to establishing commercial, political and cultural relations, different factors such as converting religion and wars have opened the door for exchanges between languages. Although words are at the forefront of the elements that are transitive between languages, it is known that some of the elements of sound, structure, syntax and meaning are copied between languages as the relations become more frequent.

The meaning transition at the level of word, phrase and sentence can take place at foreign words or structures in general are shaped by looking at the elements of the language, but they are derived from the elements and shapes. In other words, meaning transition is the transfer of words and expressions belonging to one language only to another language.

Translations have an important role in the formation of Turkish medical terminology. In Old Anatolian Turkish Period, the translation of works such as *Tuhfe-i Mübarizi*, *Müntehâb-ı Şifâ*, *Müfredât-ı İbnü'l Baytar*, *Kâmilü's-Sinâati't-Tıbbiyye*, *Takvîmü'l'Ebdân*, *Tıbb-ı Nebevî* and *Kânunçefit'tib* prepared the ground for the formation of Turkish medical literature. In the following periods, new terms and concepts in Arabic started to be introduced into Turkish through medical and botanical works transferred from Arabic to Turkish. Within these terms, it is seen that Arabic plant names hold a great amount. The fact that medicines used for treatment in traditional medicine are obtained from plants has led to the copying of many plant names that are not equivalent in Turkish either directly or through meaning transition.

When objects are being named, not only their physical properties, but also their function, purpose and requirements are taken into consideration. It is seen that many features such as plant shape, usage area, growing place, color and smell are taken into consideration in plant naming. On the other hand, parallels are found in many languages in the naming of plants. Few of these parallels have arisen from the same naming of a plant due to some features. These, rather, come about by transferring plant names from one language to another as meaning. In Turkish, plant names that have occurred in this way through meaning transition and meaningfully resemble their meanings in different languages are quite numerous.

Although it is accepted that plant names whose meanings are parallel in Turkish and Arabic are mostly passed from Arabic to Turkish, it is not easy to determine their origin and direction of movement. It is known that some plant names, which are similar in Turkish and Arabic, show parallelism in terms of their meanings in some European languages. For example, *kediyacağı* in Turkish; *رجل القطن* in Arabic, *cat's foot* in English, *pied de chat* in French, *katzenpfötchen* in German, and *piede di gatto* in Italian. On the other hand, mayflower (زهرة مايو), which has a parallel meaning in Turkish and Arabic and the term may at the name of flower was copied from Greek by both languages. The fact that there are many similar examples shows that not only the relations between the two languages but also the relations among the many languages that have come into contact with each other in different ways in the historical process.

As a result, in this study, 272 plant names were found to be parallel in terms of meaning in Turkish and Arabic. Of these, 152 were found to be plant names formed through the transition of full meaning, 69 through the transition of semi-meaning, and 51 through free transition of meaning. The fact that these plant names are seen not only in Turkish and Arabic, but in many languages that have come into contact with each other at different times and grounds, shows that the languages that share the same cultural basin have an effect on the formation of these words. Therefore, it is quite difficult to determine the origin and movement directions of these plant names. It is thought that words formed through meaning transition have intensified in parallel with the developments in the field of communication especially in the recent period. However, the parallelism of many plant names in different languages since historical periods reveals the fact that translations are very effective in the formation of such words. In addition, it has been revealed that the meaning transition has been used as a very effective method in creating new terms throughout history. It has been determined that Turkish and Arabic, which have developed deep relations throughout history, affect each other not only in the level of words and grammar, but also in the level of meaning.